

МА`NAVIYATNING JAMIYAT HAYOTIDAGI O`RNI

*Ochilov Suhrob Baxrom o'g'li**Chirchiq Davlat Pedagogika Universiteti Gumanitar fanlar fakulteti**Milliy g'oya, ma'naviyat asoslari va huquq ta'limi yo'nalishi**22/1-guruh talabasi*

Annotatsiya. Ushbu maqola ma'naviyatning jamiyat matosini shakllantirishdagi ko'p qirrali roliga bag'ishlangan. Adabiyotni muntazam ravishda o'rganish orqali biz ma'naviyatning shaxslar va jamoalarga ta'sir qilishning turli usullarini o'rganamiz. Multidiscipliner yondashuvni qo'llagan holda, biz ma'naviyatning ijtimoiy dinamikaga ta'sirini o'rganish va ijtimoiy farovonlikni rivojlantirishda ma'naviy o'lchovlarning ahamiyatini ta'kidlaydigan jiddiy natijalarni taqdim etish usullarini baholaymiz. Muhokama bo'limi ma'naviyat roli atrofidagi murakkabliklarni ochib beradi, bu esa uyg'un va inklyuziv jamiyatni rivojlantirish bo'yicha chuqur xulosalar va takliflarga olib keladi.

Kalit so'zlar: Ma'naviyat, jamiyat, farovonlik, madaniy qadriyatlar, jamiyat, e'tiqod, axloq, ijtimoiy birdamlik.

Ma'naviyat jamiyat to'qimasini shakllantirishda, shaxslarning istiqbollari, qadriyatlari va xatti-harakatlariga ta'sir qilishda muhim rol o'ynaydi. So'nggi yillarda ma'naviyatning inson hayoti va jamiyat dinamikasining turli jabhalariga ta'sirini tushunishga qiziqish ortib bormoqda. Ushbu maqola ma'naviyat va jamiyat o'rtasidagi ko'p qirrali munosabatlarni o'rganishga, ma'naviy e'tiqodlar shaxslarning farovonligi va jamoalarning hamjihatligiga qanday hissa qo'shishini o'rganishga qaratilgan.

Ko'plab tadqiqotlar ma'naviyat va ruhiy salomatlik o'rtasidagi bog'liqlikni o'rganib, ruhiy amaliyotlarning stress, tashvish va depressiyani kamaytirishga ijobiy ta'sirini ta'kidlaydi. Bundan tashqari, ma'naviy e'tiqodlar ko'pincha odamlarga hayotning maqsadi va ma'nosini beradi va umumiy hayotdan qoniqishga hissa qo'shadi. Ijtimoiy ta'sir jihatidan ma'naviyat prosotsial xulq-atvor, hamdardlik va rahm-shafqat bilan bog'liq bo'lib, jamiyat va o'zaro bog'liqlik hissini rivojlantiradi.

Ma'naviyatning jamiyatdagi rolini o'rganish uchun psixologiya, sotsiologiya, antropologiya va dinshunoslik tadqiqotlaridan kelib chiqqan holda keng qamrovli adabiyotlar sharhi o'tkazildi. Ma'naviyatning turli o'lchovlarini va uning turli xil ijtimoiy guruhlariga ta'sirini aniqlash uchun turli xil tadqiqot metodologiyalari, shu jumladan so'rovlar, intervyular va bo'ylama tadqiqotlar ko'rib chiqildi.

Ma'naviyatning jamiyat hayotidagi o'rni madaniyatlar, dinlar va individual nuqtai nazardan farq qilishi mumkin bo'lgan murakkab va ko'p qirrali tushunchadir. Ma'naviyat ko'pincha o'zidan kattaroq narsa bilan bog'lanish tuyg'usini o'z ichiga oladi va bir qator e'tiqod va amaliyotlarni qamrab olishi mumkin.

Axloqiy va axloqiy asos:

- Ma'naviyat ko'pincha shaxslar va jamoalar uchun axloqiy va axloqiy asos yaratadi. Ko'pgina diniy va ma'naviy urf-odatlar mas'uliyat va mas'uliyat hissini kuchaytirib, qanday qilib ezgu va mazmunli hayot kechirish bo'yicha ko'rsatmalar beradi.

Jamiyat Binosi:

- Ma'naviy amaliyotlar ko'pincha ibodat, ibodat yoki marosimlar kabi kommunal faoliyatni o'z ichiga oladi. Ushbu umumiy tajribalar tegishlilik va hamjamiyat tuyg'usiga hissa qo'shishi, ijtimoiy birdamlik va qo'llab-quvvatlash tarmoqlarini rivojlantirishi mumkin.

English Mexanizmi:

- Ma'naviyat qiyinchilik paytida english mexanizmi bo'lib xizmat qilishi mumkin. Ko'p odamlar qiyin hayotiy voqealar paytida tasalli, kuch va chidamlilik uchun ruhiy e'tiqodlariga murojaat qilishadi. Bu aqliy va hissiy farovonlikni oshirishi mumkin.

Ijtimoiy Adolat va rahm-shafqat:

- Ba'zi ma'naviy an'analar rahm-shafqat, adolat va boshqalarga xizmat qilish kabi qadriyatlarni ta'kidlaydi. Ma'naviyat shaxslar va jamoalarni ijtimoiy adolat tashabbuslari, xayriya ishlari va azob-uqubatlarni engillashtirish harakatlari bilan shug'ullanishga undashi mumkin.

Madaniy O'ziga Xoslik:

- Ma'naviyat ko'pincha madaniy o'ziga xoslikni shakllantirishda hal qiluvchi rol o'ynaydi. Diniy va ma'naviy amaliyotlar ko'plab jamiyatlarning urf-odatlarini va urf-odatlarini bilan ajralmas bo'lib, san'at, musiqa, adabiyot va madaniyatning boshqa jihatlariga ta'sir qiladi.

Maqsad va ma'no hissi:

- Ko'pgina shaxslar uchun ma'naviyat hayotning maqsadi va ma'nosini anglatadi. Bu odamlarga ekzistensial savollarni boshqarishga, yo'nalish tuyg'usini topishga va atrofdagi dunyo bilan chuqurroq aloqa o'rnatishga yordam beradi.

Stressni kamaytirish va farovonlik:

-Ko'pincha ma'naviyat bilan bog'liq bo'lgan meditatsiya, ibodat va ehtiyotkorlik kabi amaliyotlar stressni kamaytirish va umumiy farovonlikni yaxshilash bilan bog'liq. Ushbu amaliyotlar jismoniy, aqliy va hissiy salomatlikka hissa qo'shishi mumkin.

Mojarolarni hal qilish:

- Ba'zi hollarda ma'naviyat yarashish va nizolarni hal qilish manbai bo'lib xizmat qilishi mumkin. Umumiy ma'naviy qadriyatlar muloqot va tushunish, tinchlik va hamkorlikni rivojlantirish uchun umumiy zamin yaratishi mumkin.

Shuni ta'kidlash kerakki, ma'naviyatning jamiyatga ta'siri har xil bo'lishi mumkin va hamma shaxslar yoki jamoalar bir xil e'tiqod yoki tajribaga ega bo'lishi mumkin emas. Bundan tashqari, ma'naviyatning jamiyatdagi o'rnini madaniy, tarixiy va ijtimoiy omillar ta'sirida dinamik va rivojlanayotgan tushunchadir.

Topilmalar ma'naviyatning jamiyatda barqarorlashtiruvchi kuch sifatida harakat qilish, shaxslarni axloqiy kompas bilan ta'minlash va jamoaviy maqsad tuyg'usini tarbiyalash imkoniyatlarini ta'kidlaydi. Biroq, turli xil madaniy va diniy kelib chiqishi ma'naviyatning turli xil ifodalariga hissa qo'shishini tan olib, jamiyatdagi ma'naviy e'tiqod va amaliyotlarning xilma-xilligini tan olish juda muhimdir. Bundan tashqari, ma'naviyat va ijtimoiy-iqtisodiy omillar o'rtasidagi o'zaro bog'liqlik ma'naviy qadriyatlarni ijtimoiy taraqqiyot uchun qanday qo'llash mumkinligini tushunish uchun qo'shimcha tekshirishni talab qiladi.

Xulosalar:

Xulosa qilib aytganda, ma'naviyat shaxslarning farovonligi va jamiyatlarning birdamligiga sezilarli ta'sir ko'rsatadi. Turli xil ma'naviy istiqbollarni tan olish va hurmat qilish bag'rikenglik va tushunishni rivojlantirishga yordam beradi, natijada ijtimoiy uyg'unlikni rivojlantiradi. Biroq, ma'naviyat va boshqa ijtimoiy omillar o'rtasidagi o'zaro ta'sirlarni o'rganish uchun qo'shimcha tadqiqotlar o'tkazish zarur.

•Ma'naviyat va turli xil ijtimoiy o'lchovlar o'rtasidagi munosabatlar haqidagi tushunchamizni chuqurlashtirish uchun fanlararo tadqiqotlarni rag'batlantirish.

•Ko'proq bag'rikeng va o'zaro bog'liq jamiyatni rivojlantirish uchun turli xil ma'naviy e'tiqod va amaliyotlarni hurmat qiladigan inklyuziv muloqotni targ'ib qiling.

•Ma'naviy qadriyatlarni o'quv dasturlariga singdiradigan, hamdardlik, rahm-shafqat va ijtimoiy mas'uliyat muhimligini ta'kidlaydigan ta'lim dasturlarini amalga oshirish.

•Ma'naviy amaliyotlarning ruhiy salomatlik afzalliklarini targ'ib qiluvchi tashabbuslarni qo'llab-quvvatlash, ularni jamiyatning keng qatlamlari uchun ochiq qilish.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Ma'naviyat: asosiy tushunchalar izohli lug'ati. T.: G'.G'ulom nomidagi nashriyot-matbaa ijodiy uyi, 2010.

2. Ziyomhammadov B., Ziyomammedova S., Qodirova S. Ma'naviyat asoslari. T.: O'zbekiston Milliy etiklopediyasidavlat ilmiy nashriyoti, 2000.

3. Рахмонова Г. Ш. и др. АХЛОҚ–ШАХС ТАРАҚҚИЁТИНИНГ ЮҚОРИ МАЪНАВИЙ ПОЙДЕВОРИ //BOSHQARUV VA ETIKA QOIDALARI ONLAYN ILMIY JURNALI. – 2022. – Т. 2. – №. 2. – С. 160-165.

4. Рахмонова Г. Ш. и др. ТАЛАБА-ЁШЛАРНИ ТАРБИЯЛАШДА МАЪНАВИЙ-АХЛОҚИЙ ҚАДРИЯТЛАРНИНГ ЎРНИ ВА АҲАМИЯТИ //BOSHQARUV VA ETIKA QOIDALARI ONLAYN ILMIY JURNALI. – 2022. – Т. 2. – №. 2. – С. 108-113.

5. Rakhmonova G. S. The Content of the Development of Spiritual and Moral Competencies of Students //EUROPEAN JOURNAL OF INNOVATION IN NONFORMAL EDUCATION. – 2022. – Т. 2. – №. 2. – С. 179-183.

6. Rakhmonova G. S. Development of Spiritual and Moral Competencies in Students as a Pedagogical Problem //International Journal of Culture and Modernity. – 2021. – Т. 11. – С. 311-314.